

N:o 42.

Auk. till Riksd. kansli den 5 mars 1909 kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner om statsunderstöd
för anläggning af vissa enskilda järnvägar.*

(R. A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 98, hafva herrar *D. Persson* i Tällberg och *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra hemställt, att Riksdagen såsom lån för anläggning af en normalspårig järnväg från Knippboheden å Siljans järnväg till Rättyik måtte ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp af 1,100,000 kronor att under innevarande år lämnas på de villkor, som för sådana låns erhållande äro gällande.

Herr *O. N. Olsson* i Broberg har i en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 123, föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att antingen i form af aktieteckning eller statsanslag intill hälften af den för banan i sin helhet beräknade kostnaden, samt utöfver redan tecknade 840,000 kronor, lämna bidrag till en normalspårig järnbana från bohuslänska längdbanan i trakten af Smedberg till Lysekil intill ett belopp af högst 360,000 kronor.

I lika lydande motioner, n:o 16 i Första Kammaren, väckt af herr *K. J. Ekman m. fl.*, och n:o 30 i Andra Kammaren, väckt af herr *J. Jeansson m. fl.*, har föreslagits, att Riksdagen ville besluta att till åstad-

kommande af en normalspårig järnväg mellan Säfsjöström och Nässjö på det sätt bidraga, att dels 2,882,500 kronor lämnades såsom lån att utgå enligt de villkor och bestämmelser, Riksdagen täcktes närmare angifva, och dels 500,000 kronor beviljades i form af direkt anslag utan återbetalningsskyldighet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de sålunda väckta förslagen, tillåter sig utskottet att hänvisa till de särskilda motionerna.

Utskottet vill till en början erinra att, i öfverensstämmelse med de grundsatser, som sedan längre tid tillbaka tillämpats, 1906 års Riksdag för femårsperioden 1907—1911 ställt till Kungl. Maj:t:s förfogande ett anslag af 7,500,000 kr., af hvilka medel Kungl. Maj:t äger på närmare angifna villkor anvisa lån till enskilda järnvägsanläggningar. Detta sätt för utdelande af understöd till anläggning af enskilda järnvägar torde hafva visat sig vara det i alla afseenden lämpligaste, särskildt därför att Kungl. Maj:t bäst är i tillfälle att utreda och noggrant pröfva dithörande frågor, i främsta rummet betydelsen af olika föreslagna järnvägsanläggningar och utsikterna för att de skola kunna bära sig liksom ock beträffande nya järnvägslinjers inverkan på redan befintliga banor.

Hvad angår järnvägen Knippboheden—Rättvik har, såsom af motionen inhämtas, Södra Dalarnes järnvägsaktiebolag redan för anläggning af denna järnväg hos Kungl. Maj:t gjort ansökning om erhållande från förenämnda fond af det nu i motionen föreslagna låneunderstödet. I motionen har särskildt påpekats hurusom bolaget, i händelse af bifall härtill, komme att ikläda sig betalningsansvar för Siljans järnvägsaktiebolags statslån, hvars förfallna annuiteter ännu icke kunnat gäldas. Den förbättrade säkerhet, som staten härigenom skulle kunna vinna för sin berörda fordran, synes utskottet helt visst förtjäna beaktande, och vid pröfning af den gjorda ansökningen lär Kungl. Maj:t ej heller underlåta att jämte öfriga på frågan inverkan omständigheter taga behörig hänsyn äfven härtill. Från Riksdagens sida lär emellertid, då frågan om låneunderstödet sålunda är föremål för utredning och pröfning af Kungl. Maj:t, någon åtgärd i det med motionen afsedda syftet icke lämpligen böra vidtagas.

Af enahanda skäl anser sig utskottet böra afstyrka bifall till motionen om statsbidrag för anläggning af den ifrågasatta järnvägen från Lysekil till en punkt på den bohusländska längdbanan. Äfven i detta fall har nämligen hos Kungl. Maj:t gjorts ansökning dels om lån från nämnda

fond, dels ock om framställning till Riksdagen om särskildt statsbidrag till järnvägsanläggningen på sätt i motionen föreslagits; och är denna fråga ännu föremål för utredning hos vederbörande myndighet.

Förutom de skäl, som ofvan anförts, för ett afstyrkande af nu behandlade två motioner, talar härför jämväl den omständigheten att tillräcklig utredning i frågorna saknas. Denna brist framträder ock i hög grad med afseende å förslaget om statsunderstöd för anläggning af järnväg mellan Säfsjöström och Nässjö. Såsom framgår af hvad utskottet här ofvan i fråga om järnvägslånefonden uttalat, måste för ett allsidigt bedömande af ett sådant ärende hänsyn tagas till en mångfald frågor, och den utredning som härför erfordras, lär knappast kunna åstadkommas endast genom enskildas försorg. Då man emellertid, såsom här är fallet, icke har att stödja sig på en fullständig och tillförlitlig utredning i berörda hänseende, kan det enligt utskottets mening icke vara tillrådligt, att Riksdagen gifver sitt bifall till ett förslag af den art, som nu föreligger. Detta synes så mycket mindre böra ifrågakomma som berörda förslag liksom ock motionen om Lysekilsbanan afser ej blott låneunderstöd utan äfven anslag utan återbetalningsskyldighet.

På grund af det anförda får utskottet hemställa:

- a) att ifrågavarande, af herrar Persson och Ericson väckta motion icke må af Riksdagen bifallas;
- b) att Riksdagen icke heller må bifalla herr Olssons omförmälda motion; samt
- c) att förevarande, af herr Ekman m. fl. och af herr Jeansson m. fl. väckta motioner icke heller må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 5 mars 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. Billing.

Reservationer:

vid punkten a) af herr *D. Persson*, som ansett att utskottets yttrande och hemställan med afseende å denna punkt bort hafva följande lydelse:

»Utskottet vill till en början erinra att, i öfverensstämmelse med de grundsatser, som sedan längre tid tillbaka tillämpats, 1906 års Riksdag för femårsperioden 1907—1911 ställt till Kungl. Maj:t:s förfogande ett anslag af 7,500,000 kr., af hvilka medel Kungl. Maj:t äger på närmare angifna villkor anvisa lån till enskilda järnvägsanläggningar. Detta sätt för utdelande af understöd till anläggning af enskilda järnvägar torde hafva visat sig vara det i alla afseenden lämpligaste, särskildt därför att Kungl. Maj:t bäst är i tillfälle att utreda och noggrant pröfva dithörande frågor, i främsta rummet betydelsen af olika föreslagna järnvägsanläggningar och utsikterna för att de skola kunna bära sig liksom ock beträffande nya järnvägslinjers inverkan på redan befintliga banor.

Enligt hvad utskottet inhämtat, har Kungl. Maj:t af förenämnda fond redan beviljat lån till enskilda järnvägsanläggningar till ett sammanlagdt belopp af 3,656,500 kronor, hvadan af fonden återstår att disponera under åren 1909—1911 ett belopp af 3,843,500 kronor. På remiss hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen finnas ansökningar om statslån för elfva redan konsessionerade enskilda järnvägar till ett belopp af 9,796,500 kronor.

Det tillkommer icke utskottet att ingå i någon pröfning om hvilka af dessa järnvägsanläggningar, som först böra komma i åtnjutande af lån, eller om ens alla böra få sådant, men det synes dock vara uppenbart, att flera af dessa företag ej skulle kunna börja utföras förrän aldra tidigast år 1912, om ej andra medel än de, som finnas odisponerade af den för ändamålet till Kungl. Maj:t:s förfogande ställda fonden, voro att tillgå.

Hvad angår järnvägen Knippboheden—Rättvik, har, såsom af motionen inhämtats, Södra Dalarnes järnvägsaktiebolag redan för anläggning af denna järnväg hos Kungl. Maj:t gjort ansökning om erhållande från förenämnda fond af det nu i motionen föreslagna låneunderstödet. I motionen har särskildt påpekats, hurusom bolaget, i händelse af bifall härtill, komme att ikläda sig betalningsansvar för Siljans järnvägsaktiebolags statslån, hvars förfallna annuiteter ännu icke kunnat gäldas.

Förutom den direkta fördel staten sålunda skulle vinna därigenom, att full garanti lämnades för att det till Siljans Järnvägsaktiebolag beviljade lån å 950,000 kronor säkert blefve betaldt, hvilket annars synes vara ganska tvifvelaktigt, skulle staten äfven beredas en afsevärd vinst genom Siljansbanans utsträckning till Rättvik, hvarigenom ett större trafikområde komme att tillföras statsbandelen Krylbo—Stockholm. Det vore i annat fall fara för att trafiken å denna bandel komme att i afsevärd

grad förminskas genom närgränsande järnvägars sammanslutning under gemensam förvaltning.

Med fästadt afseende vid de fördelar, som sålunda skulle beredas staten genom beviljande af lån för framdragande af Siljans järnväg till Rättvik, och då det synes vara ovisst, om lånemedel ur den för sådant ändamål beviljade fonden ännu på länge med säkerhet kan påräknas samt då måhända staten genom dröjsmålet kunde gå miste om den garanti, som Södra Dalarnes järnvägsaktiebolag mot villkor af statslåns erhållande iklädt sig för Siljans järnvägsaktiebolags statslån, finner utskottet goda skäl föreligga för bifall till den af herrar D. Persson och O. A. Ericsson väckta motionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, måtte ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett belopp af 1,100,000 kronor, att lämnas såsom lån till Södra Dalarnes järnvägsaktiebolag för anläggning af en järnväg från Knippboheden till Rättvik på de villkor, som för erhållande af lån ur den till låneunderstöd för enskilda järnvägsanläggningar af Riksdagen beviljade fond äro gällande och Kungl. Maj:t i öfrigt med afseende på denna frågas beskaffenhet kan finna erforderliga.

vid *punkten c)* af herr *P. O. Lundell*.

Herrar *H. Andersson*, *P. Olsson*, *S. O. Nylander*, *G. Odqvist* och *K. Starbäck* hafva begärt få antecknadt att de icke deltagit i dessa ärendens behandling inom utskottet.
